

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ»

Ступінь освіти	Бакалавр
Спеціальності	Всі спеціальності
Тривалість викладання	5, 6 чверть
Заняття:	3 години на тиждень
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	1 година на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=2670>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Психофізіологічні основи безпеки праці»

Інформація про викладачів:

	Столбченко Олена Володимирівна (лекції) доцент кафедри охорони праці та цивільної безпеки, доцент, кандидат технічних наук
	Персональна сторінка: https://aop.nmu.org.ua/ua/spivrob_kaf/prepods/stolbchenko/
	E-mail: stolbchenko.o.v@nmu.one

Анотація до курсу

Психофізіологічні основи безпеки праці - вибіркова дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь які необхідні для практичної роботи, пов'язаної з наданням кваліфікованої психологічної допомоги особистості у процесі її професійного самовизначення, вибору професії, професійному відборі/доборі, працевлаштуванні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психофізіологічні основи безпеки праці» є підготовка кваліфікованих спеціалістів, які досконало володіють психологічним інструментарієм щодо виявлення психологічних особливостей суб'єкта праці та зможуть на високому рівні впроваджувати їх для забезпечення ефективності його професійної діяльності..

Реалізація мети вимагає трансформації загальних результатів навчання в професійні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

Завдання курсу:

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- особливості трудової діяльності, її структуру та суть;
- психологічний інструментарій з метою виявлення психологічних особливостей суб'єкта праці та здійснення ефективного психологічно супроводження суб'єкта на усіх етапах його професійного життя;
- методи дослідження біоритмів людини, визначення працездатності людини, оцінювати психологічні якості людини, визначати метеочутливості людини, характеристики уваги людини при обробці інформації, визначення хронотипу людини і його вплив на безпеку праці, методи вивчення стресу та його попередження.

Здобувачі освіти будуть ознайомлені з історією, станом, перспективами розвитку психології праці, основними складовими психології праці, методами дослідження психології праці, поняттям про трудовий пост, робоче місце та професію, з мотивацією професійної діяльності, процеси становлення професіонала, умовами професійної діяльності та ефективність праці, формуванням професійних знань, умінь, навичок, образів виконання руху, дії, діяльності, професійна придатність та професіоналізм, професійним самовизначенням суб'єкта та професійна кар'єра.

2. Результати навчання:

Після вивчення дисципліни студент зможе:

- застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти;
- здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профдобору, профорієнтації та профнавчання;
- проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму;
- здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності.

3. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
1. Теоретичні основи психофізіологічних основ безпеки праці. Загальне поняття про працю та її роль в житті людини. Методологічні та теоретичні аспекти психофізіології праці. Психологія праці як професія і учбова дисципліна. Суміжні області психологічного і міждисциплінарного наукового знання про людину і працю.
2 Історія та тенденції розвитку психології праці. Історія виникнення і становлення психології праці, як галузі наукового знання. Місце психології у системі наук про людину як суб'єкта діяльності. Тendenції розвитку суспільства, суспільного виробництва та уявлень про суб'єкт праці.
3. Людина і праця: взаємозв'язок. Методи вивчення впливу праці на суб'єкта праці. Емпірико-пізнавальні методи: спостереження як діяльність, як методика і метод, види спостереження: запитальні методи (бесіда, інтерв'ю, анкета), метод вивчення документації, метод експертної оцінки, метод аналізу помилок, метод праці, біографічний метод, алгоритмічний метод, метод узагальнення незалежних характеристик. Метод рекоперукції – метод перетворення

робочого простору, органів управління режиму праці і відпочинку, темпу роботи. Метод рекоперукції – метод перетворення робочого простору, органів управління режиму праці і відпочинку, темпу роботи.

Психомоторні властивості у процесі праці. Особистісні характеристики працівника. Мова і мовлення у процесі праці. Причини девіантних відхилень у поведінці працівника. Акцентуації характеру та їх вплив та трудову поведінку.

4. Структура суб'єкта праці.

Природні властивості індивіда. Суб'єкт праці та його структура. Індивідуально-психологічні властивості суб'єкта праці. Функції психіки у процесі праці. Психомоторні властивості у процесі праці. Особистісні характеристики працівника. Мова і мовлення у процесі праці. Причини девіантних відхилень у поведінці працівника. Акцентуації характеру та їх вплив та трудову поведінку.

5. Психологічне професіографування.

Загальні поняття психологічного аналізу трудової діяльності. Професіографія, як засіб психологічного вивчення професії і професійної діяльності людини, принципи і методи психологічної професіографії. Програми і схеми професіографування, способи фіксації професіографічного матеріалу /табличні, описові, графічні, алгоритмічні. Професійно важливі якості та здібності. Психологічна класифікація професій. Динаміка вимог до професійно важливих якостей суб'єкта

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Фізіологічні резерви організму та їх використання в процесі праці. Сутність обміну речовин і обміну енергії. Динаміка артеріального тиску крові при виконанні роботи

Стрес та стресостійкість організму.

Методи визначення працездатності людини.

Психологічні проблеми взаємної адаптації людини і машини в системі керування .

Самостійна робота (особистісно-орієнтована з елементами дистанційної освіти).

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Ofic365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються лабораторна й інструментальна база кафедри охорони праці та цивільної безпеки, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання, дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт

складатиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання** під час виконання комплексної контрольної роботи.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять. Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник. 2-ге вид., пер. і доп. –К.: Знання, 2008. – 655 с.
2. Балл Г.О., Бастун М.В., Гордієнко В.І., Красильникова Г.В., Красильников С.Р. Психологія праці та професійної підготовки особистості: Навч. посіб. – Хмельницький: ТУП, 2001. –330 с.
3. Баріхашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення. Навчальний посібник. –К.: Ніка-Центр, 2008. –208 с.
4. Бахтицький І.Д. Психологія праці: Підручник для ВНЗ. – К.: Знання, 2008. – 655 с.
5. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії: Навч.-метод. посібник. – Суми : Університетська книга, 2008. –168 с.
6. Кожан Т.О. Професійна орієнтація: Навч. посіб. – К., 2009. – 214 с.
7. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / Підручник для студентів вищих навчальних закладів. –К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. –395 с.
8. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. – К.: Ніка-Центр, 2006. –532 с.
9. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібник/за ред.. М.С. Корольчука. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. – 400 с.
10. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник / Київський національний економічний ун-т. –К. : КНЕУ, 2003. –367 с.
11. Ложкин Г. В. Психологія праці / Г.В. Ложкин. – К. : Освіта України, 2013. – 124 с.
12. Нагаєв В.М. Конфліктологія: Курс лекцій. – К.: ЦНЛ, 2004. – 198 с. –
13. Психологія праці: навч. посіб. / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Воленюк, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. – 191 с.
14. Психологія спілкування: Навчально-методичний комплекс МВС України. НАВСУ. Ін-т управління; Уклад. О.Ф. Юрчук. – Київ, 2002. – 35с. –
15. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління. – К.: Академвидав, 2003. – 568 с.
16. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти / За наук. ред. Л.М. Карамушки. –К.: Фірма «ІНКОС», 2005. –366 с.
17. Психофізіологічні основи безпеки праці. Методичні рекомендації та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання для спеціальності 263 Цивільна безпека/ О.В. Столбченко – Д.: НГУ – 2019.
18. Порядок організації та проведення психофізіологічної експертизи працівників для виконання робіт підвищеної небезпеки та тих, що потребують професійного добору, затверджено Наказом МОЗ України і Держгірпромнагляду 2008р.
19. Методичні вказівки до самостійної роботи «Вивчення психофізіологічних аспектів безпеки життєдіяльності та параметрів працездатності людини» для спеціальності 263 Цивільна безпека /Чеберячко С.І. – Д.: НГУ – 2019.

9. Інформаційні ресурси

1. http://www.dsp.gov.ua	- Офіційний сайт Держпраці України.
2. http://www.mon.gov.ua	- Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. http://www.dsns.gov.ua	- Офіційний сайт Державної служби з надзвичайних ситуацій.